

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl samosoudkyní Mgr. Jaroslavou Křivánkovou ve věci

žalobce: K. S.

proti

žalovanému: Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky, IČO:
00007064, se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7,

v řízení o žalobě ze dne 2. 11. 2021 proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 10. 2021, č. j.
OAM-88/LE-BA05-LE24-2021,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 10. 2021, č. j. OAM-88/LE-BA05-LE24-2021 se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

Napadené rozhodnutí

1. Žalobou napadeným rozhodnutím ze dne 13. 10. 2021, č. j. OAM-88/LE-BA05-LE24-2021 byla žádost žalobce o mezinárodní ochranu zamítnuta jako zjevně nedůvodná dle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen **zákon o azylu**), neboť je Tunisko dle § 2 vyhlášky ministerstva vnitra č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců (dále jen **vyhláška**), považováno za bezpečnou zemi původu.

II.

Žaloba

2. V žalobě vyjádřil žalobce nesouhlas se závěry žalovaného, neboť dle jeho názoru nelze v jeho případě Tunisko považovat za bezpečnou zemi původu a zamítnout tak žádost jako zjevně nedůvodnou. Žalovaný měl zejména pochybit při shromažďování podkladů pro rozhodnutí, když neshromáždil dostatek aktuálních a relevantních podkladů. V důsledku toho tak žalovaný nezjistil stav věci způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti. V napadeném rozhodnutí měl žalovaný pracovat s nedostatečnými informacemi o zemi původu žalobce. Jako jediné podklady pro vydání rozhodnutí byly použity zprávy vyhotovené žalovaným, a to **„Hodnocení Tuniska jako bezpečné země původu“ ze dne 23. 7. 2020 a „Tunisko - aktuální politická a bezpečnostní situace v zemi“ ze dne 5. 8. 2021**. Z těchto zpráv měl však žalovaný odkázat pouze na zcela obecné informace, které žádným způsobem nesouvisely s důvody žalobcovy žádosti o mezinárodní ochranu. Dále žalobce poukázal na neobjektivnost použité zprávy, která sloužila k zařazení Tuniska na seznam bezpečných zemí, jež byla vypracována žalovaným a nezohledňovala individuální důvody žádosti žalobce. V důsledku toho ji nebylo možné považovat za přesnou, jak vyžaduje § 23c písm. c) zákona o azylu. Dále žalobce připustil z větší míry ležící důkazní břemeno na své straně, avšak zdůraznil, že i přes tento fakt nesmí žalovaný rezignovat na shromáždění přesných a aktuálních informací z různých zdrojů o zemi původu žalobce. Žalobce dále namítal, že v rámci řízení uvedl skutečnosti, které mohou být relevantní minimálně ve vztahu k udělení doplňkové ochrany. Za takovou skutečnost označil obavu z jednání soukromých osob, které mu vyhrožovaly. Žalovaný proto byl povinen tato tvrzení zohlednit a posoudit, zda žalobci byla v zemi původu dostupná ochrana před takovým jednáním. To dle žalobce žalovaný neučinil, neboť si neobstaral prakticky žádné relevantní informace o zemi původu žalobce vztahující se k jím tvrzeným problémům. Žalobce považoval v tomto ohledu napadené rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Poté žalobce odkázal v rámci osvětlení aplikace institutu tzv. bezpečné země původu na vybrané body rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 20. 2. 2021, č. j. 41 Az 58/2020-52. V něm byl především probírán postup zařazení států do seznamů bezpečných zemí a nároky na tento postup kladené. Ve světle citovaného rozsudku poté žalobce poukázal na fakt, že zpráva Hodnocení Tuniska, která je z července roku 2020, sama o sobě vyvolává pochybnosti o splnění požadavku každoročního přezkumu bezpečnosti Tuniska jako země původu, pokud žalovaný rozhodl na podzim roku 2021; současně neodůvodňuje závěr, že Tunisko je bezpečnou zemí původu. Samotné zařazení Tuniska na seznam bezpečných zemí, tedy to, že tam obecně a soustavně nedochází k pronásledování či špatnému zacházení, považoval žalobce za sporné. V tomto směru dále uvedl, že hodnocení Tuniska existenci takových případů pronásledování připouští, aniž by blíže popisovalo, nakolik jsou rozšířené. Závěry žalovaného, podle nějž v Tunisku obecně a soustavně k pronásledování nedochází, tedy neodpovídají zprávě, kterou sám cituje a používá jako

hlavní podklad pro rozhodnutí. Shromážděné zprávy, které by měly odůvodňovat zařazení Tuniska na seznam bezpečných zemí původu, dále dle žalobce nedokazují, že vnitrostátní orgány jsou ve smyslu čl. 7 odst. 1 in fine kvalifikační směrnice ochotny a schopny poskytovat účinnou ochranu proti pronásledování nebo vážné újmě. Žalobce by v první řadě potřeboval ochranu ze strany policie, avšak o tom, jakým způsobem by i přes nedostatky v této oblasti měla a mohla policie účinnou ochranu poskytnout, zpráva podrobně nepojednává. Ve vztahu k uvedenému poté žalobce dále odkázal na rozsudek NSS *dne 28. 2. 2007, sp. zn. 4 Azs 146/2006, z něhož dovodil, že* pro účely posouzení existence možnosti využití ochrany vlastního státu před nestátními původci pronásledování nestačí, pokud se žalovaný zabývá pouze tím, jak vypadá systém poskytování ochrany před kriminálním jednáním v dané zemi. Stěžejní má být v takových případech naopak posouzení otázky, jak tento systém funguje v praxi a zejména, zda samotný žadatel mohl spoléhat na to, že jemu konkrétně by zabezpečil účinnou ochranu před pronásledováním. Ukáže-li se, že tento systém jeví určité nedostatky v zajištění ochrany obětem sexuálního násilí, **měl by se dále žalovaný zabývat tím, zda bylo po žalobci rozumné požadovat, aby ochranu tohoto systému nějakým způsobem vyhledal dříve, než se rozhodl z vlasti uprchnout.** Určitou zemi tedy lze považovat ve vztahu ke konkrétnímu žadateli za bezpečnou zemi původu, pouze pokud k jejímu označení za bezpečnou došlo v souladu s podmínkami stanovenými procedurální směrnici a zákonem o azylu. Až v případě splnění této podmínky lze použít § 16 odst. 2 o azylu a jím předvídanou vyvratitelnou domněnku bezpečnosti země původu. Předpoklady označení za bezpečnou zemi původu však Tunisko v této věci dle žalobce nesplňuje. Z výše uvedených důvodů žalobce soudu navrhl, aby napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III.

Vyjádření žalovaného

3. Ve vyjádření k žalobě uvedl žalovaný k námitce týkající se nesprávného skutkového posouzení stavu věci, že se situací žalobce podrobně zabýval a důkladně posoudil všechny skutečnosti, které uváděl. Především žalovaný poukázal na pohovor ze dne 18. 8. 2021, kde žalobce uvedl, že do ČR přicestoval dne 28. 7. 2021 a o mezinárodní ochranu požádal, protože způsobil újmu na zdraví bratranci a z tohoto důvodu se obává pomsty rodiny svého strýce. S bratrancem měl neshody kvůli pozemku a čtyři dny po incidentu dne 3. 9. 2019 opustil bez cestovního dokladu území Tuniska z obavy z trestního stíhání. Kromě hádky s bratrancem žádné jiné problémy s tuniskými státními či bezpečnostními orgány ve vlasti neměl a při odjezdu neměl žádné problémy. Na území ČR byl žalobce předán německou policií na základě readmisní dohody, když byl ve Spolkové republice Německo bez dokladů zadržen v autobusu společnosti RegioJet na lince Praha - Amsterdam. Do policejního protokolu o výsledku účastníka správního řízení o vyhoštění žalobce uvedl, že z Tuniska odjel, protože ve vlasti není dostatek pracovních příležitostí, a že cílem jeho cesty byla Francouzská republika. Tvzení žalobce o jeho údajných potížích ve vlasti považoval žalovaný za nevěrohodná a rozporná (mezi výpověďmi učiněnými v rámci azylového řízení a řízení o jeho vyhoštění). Žalovaný pro posouzení žádosti o udělení mezinárodní ochrany vycházel především z výpovědi žalobce, z rozhodnutí Policie ČR o správním vyhoštění ze dne 29. 7. 2021, č. j. KRPP-92765-11/ČJ-2021-030022 a dále z informací, které si v průběhu správního řízení shromáždil o politické a bezpečnostní situaci a stavu dodržování lidských práv v Tunisku. Na základě uvedených podkladů pak

vyhodnotil, že Tunisko splňuje základní demokratické principy v souladu s kritérii pro zařazení na seznam bezpečných zemí původu ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. S námitkou žalobce, že napadené rozhodnutí je založeno na formálním a obecném posouzení situace v Tunisku a především na základě podkladu Hodnocení Tuniska jako bezpečné země původu z července 2020, který sám žalovaný zpracovával za účelem zařazení Tuniska na seznam bezpečných zemí původu, žalovaný nesouhlasil. Materiál byl dle žalovaného zpracován v čase omezeném datem vydání na základě uznávaných a relevantních veřejně dostupných informací od orgánů státní správy nebo partnerských úřadů členských států EU. Zdroje informací jsou v textu použitých podkladů uvedeny ve formě poznámek a kompletního seznamu zdrojů včetně příslušných internetových odkazů. Navíc bezpečné země původu definuje čl. 37 směrnice č. 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany („**procedurální směrnice**“), nikoliv správní orgán MV. K podkladům rozhodnutí se mohl žalobce dne 16. 9. 2021 v souladu s ustanovením § 36 odst. 3 správního řádu vyjádřit. Této možnosti však nevyužil a s obsahem podkladů se seznámit nechtěl. Žalovaný tak přistoupil k vydání rozhodnutí ve věci. Podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu se žádost o udělení mezinárodní ochrany zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel přichází ze státu, který ČR považuje za bezpečnou zemi původu a neprokáže-li žadatel, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze. Žalovaný mimo jiné také poukázal na to, že charakteristickým znakem řízení o udělení mezinárodní ochrany v případě bezpečných zemí původu je právě zvýšení důkazního břemene a břemene tvrzení ve vztahu k žadateli. Žalovaný v této souvislosti odkázal na rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70. Vzhledem k tomu, že žalobce v průběhu správního řízení neprokázal, že ve vztahu ke své osobě a v jeho případě nelze Tunisko považovat za bezpečnou zemi původu, žalovaný jeho žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou. Z výpovědi žalobce nevyplývalo, že by ve vlasti mohl pociťovat odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu, anebo že by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle § 14a téhož zákona. Ani žalobcem tvrzené ekonomické důvody, kdy v důsledku incidentu s bratrancem nemá jistotu práce, ani případná ekonomická nouze v zemi původu, nesvědčí o odůvodněném strachu z pronásledování nebo o hrozící vážné újmě podle zákona o azylu, byť by byly životní podmínky v dané zemi sebevíc tíživé (viz konstantní judikatura NSS např. při rozhodnutí ze dne 8. 3. 2018, č. j. 5 Azs 348/2017, ze dne 10. 10. 2019, č. j. 1 Azs 263/2019 aj.). Žalovaný dále doplnil, že jsou-li důvody pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné, neposuzuje se již, zda žadatel splňuje důvody pro udělení azylu podle § 13 a § 14 nebo doplňkové ochrany podle § 14b zákona o azylu, a zda neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a zákona o azylu. Jeho výpověď měla naopak naznačovat, že svůj azylový příběh ve snaze zabránit svému vyhoštění ze států EU, vykonstruoval či přinejmenším značně zveličil až při podání žádosti o mezinárodní ochranu. Z výše uvedených důvodů žalovaný soudu navrhl, aby žalobu zamítl.

IV.

Posouzení věci soudem

4. Řízení v projednávané věci je upraveno zákonem č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen s. ř. s.).

5. Soud rozhodl ve věci bez nařízení jednání, neboť byly pro takový postup splněny podmínky dle § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.

V.

Rozhodnutí soudu

6. Žaloba je důvodná.
7. Dle § 16 odst. 2 zákona o azylu „Jako zjevně nedůvodná se zamítne i žádost o udělení mezinárodní ochrany, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany přichází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu, neprokáže-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze.“
8. Dle § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu „Pro účely tohoto zákona se rozumí bezpečnou zemí původu stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště,
1. ve kterém obecně a soustavně nedochází k pronásledování, mučení nebo nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu,
 2. který jeho občané nebo osoby bez státního občanství neopouštějí z důvodů uvedených v § 12 nebo 14a,
 3. který ratifikoval a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, včetně norem týkajících se účinných opravných prostředků, a
 4. který umožňuje činnost právníkům osobám, které dohlížejí nad stavem dodržování lidských práv.“
9. Příloha I procedurální směrnice „Země se považuje za bezpečnou zemi původu, pokud lze na základě tamější právní situace, uplatňování práva v rámci demokratického systému a obecné politické situace prokázat, že v ní obecně a soustavně nedochází k pronásledování podle článku 9 směrnice 2011/95/EU, k mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení či trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu.
Při tomto hodnocení se vezme v úvahu mimo jiné rozsah, v jakém je poskytována ochrana proti pronásledování nebo špatnému zacházení prostřednictvím:
- a) příslušných právních předpisů země a způsobu, jakým se uplatňují;
 - b) dodržování práv a svobod stanovených v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod nebo Mezinárodním paktu o občanských a politických právech nebo Úmluvě OSN proti mučení, a to zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 uvedené evropské úmluvy nelze odchýlit;
 - c) dodržování zásady nenavrácení podle Ženevské úmluvy;
 - d) systému účinných opravných prostředků proti porušování těchto práv a svobod.“
10. V první řadě považuje soud za nezbytné vypořádat námitku žalobce ohledně oprávněnosti zařazení Tuniska na seznam bezpečných zemí dle vyhlášky, neboť se jedná o zcela elementární podmínku pro následné rozhodnutí o žádosti žalobce o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodné dle § 16 zákona o azylu. Především se soud bude v tomto směru zabývat, zda podklady shromážděné správním orgánem v průběhu řízení o žádosti korespondují se stanovenými podmínkami pro zařazení Tuniska na tento seznam bezpečných zemí původu a zda je v té souvislosti napadené rozhodnutí přezkoumatelné. Až následně, vyjde-li najevo, že Tunisko oprávněně figuruje na zmiňovaném seznamu

bezpečných zemí, může soud přistoupit k individuálnímu posouzení žádosti jako takové, ve smyslu prokazování, zda Tunisko nelze považovat za bezpečnou zemi původu ve vztahu k žalobci.

11. Otázku jak a zda přezkoumávat zařazení země na seznam uvedený ve vyhlášce si pokládal již Krajský soud v Brně v žalobcem citovaném rozsudku ze dne 20. 10. 2021, č. j. 41 Az 58/2020. Jelikož považuje soud tuto otázku ze strany Krajského soudu v Brně za velmi podrobně vypořádanou a zcela se s těmito závěry ztotožňuje, odkazuje v podrobnostech na související body [21-22] zmiňovaného rozsudku.
12. Současně se Krajský soud v Brně ve zmiňovaném rozsudku správně zabýval i faktory (náležitostmi), které je v tomto ohledu nutno přezkoumat. Ve zmiňovaném rozsudku dospěl především k závěru, že v případě posuzování, zda je možné zařadit zemi na seznam bezpečných zemí původu, je nezbytné zohlednit nejen hlediska, jež stanovuje zákon o azylu dle § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, nýbrž stejně tak hlediska stanovená v Příloze I. procedurální směrnice. Soud se se opět s tímto názorem plně ztotožňuje a v podrobnostech na něj proto odkazuje (srovnej rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 20. 10. 2021, č. j. 41 Az 58/2020 body [11-20]).
13. Soud se rovněž ztotožňuje s tvrzením Krajského soudu v Brně, že pro zprávu, která určitou zemi původu hodnotí jako bezpečnou a na jejímž základě byl takový stát na seznam zařazen či je jeho setrvání na něm odůvodněno, je nezbytné, aby dosahovala určité kvality (srovnej bod 20) - *„Mělo by z ní jasně plynout, že v dané zemi obecně a soustavně nedochází k pronásledování či špatnému zacházení. A měla by také podrobně rozebrat rozsah, v jakém daná země poskytuje ochranu proti tomuto jednání, v kontextu kritérií uvedených v Příloze I procedurální směrnice (právní předpisy země a způsob jejich uplatnění, dodržování práv a svobod stanovených v mezinárodních smlouvách o lidských právech, dodržování zásady nenavrácení podle Ženevské úmluvy a systém účinných opravných prostředků). Pokud zpráva obsahuje informace, které vyvolávají otázky ohledně bezpečnosti určité země, měla by uspokojivě zdůvodnit, proč lze zemi i přes tyto informace (nedostatky) stále hodnotit jako bezpečnou. Zpráva zdůvodňující bezpečnost země původu totiž prakticky nabírá povinnost žalovaného shromáždit si ke každé žádosti aktuální informace o zemi původu, které mají relevanci s ohledem na azylový příběh konkrétního žadatele. Důležité také je, aby tyto podklady byly aktuální a bylo z nich zřejmé, že ministerstvo dostalo své povinnosti přezkoumávat seznam bezpečných zemí původu nejméně jedenkrát v kalendářním roce.“*
14. Krajský soud v Brně se již ve zmiňovaném rozsudku zabýval i kritérii dostupnosti vnitřní ochrany a jejich výkladem při použití konceptu bezpečné země původu, kdy ve stručnosti uvedl, že *„V případě bezpečných zemí původu platí presumpce dostupnosti vnitřní ochrany (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2007, č. j. 4 Azs 195/2006-149). Již označením za bezpečnou zemi původu se vytváří domněnka, že možnost využití vnitrostátních prostředků ochrany v dané zemi existuje. (...) Presumpce dostupnosti vnitřní ochrany v bezpečné zemi původu se však uplatní pouze za předpokladu, že k samotnému zařazení této země na seznam došlo v souladu s procedurální směrnicí, resp. zákonem o azylu. Splnění tohoto předpokladu pak musí přezkoumat soud, který rozhoduje o opravném prostředku podle čl. 46 procedurální směrnice.“*
15. V daném případě, resp. pro důvody žalobcovy žádosti, je hlavní důraz třeba klást na vnitřní ochranu žalobce, resp. přístup k ní a dovolání se jí. Pojem účinných opravných prostředků uvedených v § 2 odst. 1 písm. k) bod 3 *in fine* zákona o azylu, který je jedním z projevů takové vnitřní ochrany, je tedy třeba vykládat v souladu s požadavky uvedenými

v čl. 7 kvalifikační směrnice (srovnej rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 20. 10. 2021, č. j. 41 Az 58/2020 body [26]).

16. Soud se po vymezení rozsahu soudního přezkumu institutu bezpečné země původu a podmínek jeho zařazení na tento seznam zaměřil na otázku, zda ze zpráv ve spise lze s jistotou usoudit, že byla splněna jednotlivá kritéria podle Přílohy I procedurální směrnice, resp. zákona o azylu – s důrazem na dostupnost vnitřní ochrany. Zprávy, které žalovaný vzal jako základ pro své východisko, že Tunisko je bezpečnou zemí původu, však z hlediska výše vymezených kritérií dle soudu nepostačují, neboť z jejich obsahu nelze takové závěry přesvědčivě seznat. Ve správním spise se nacházejí dvě zprávy údajně prokazující oprávněné zařazení Tuniska na seznam bezpečných zemí, přičemž první z nich (dle názoru soudu ta podstatnější) „Tunisko – Hodnocení Tuniska jako bezpečné země původu, stav červenec 2020“ čítá 5 stran. Z těchto pěti stran je jedna strana úvodní, druhá citující relevantní právní úpravu a poslední citující zdroje, tj. zbývající dvě strany mají za úkol vylíčit splnění všech předpokladů pro zařazení Tuniska na seznam bezpečných zemí původu. Současně je tatáž zpráva datována k červenci 2020, což samo o sobě vyvolává pochybnosti o splnění požadavku každoročního přezkumu bezpečnosti Tuniska jako země původu, pokud žalovaný rozhodl v říjnu 2021. Za aktuální lze považovat druhou ze zpráv založenou ve správním spise – Aktuální politická a bezpečnostní situace v zemi, datovaná k srpnu 2021, nicméně v ní obsažené informace neodůvodňují závěr, že Tunisko je bezpečnou zemí původu. Tato zpráva podává informace o krocích stávajícího prezidenta vůči parlamentu a s tím souvisejícím odporem a názory tamějších politických stran o puči; k bezpečnostní situaci se zpráva vyjadřuje toliko, že do konce srpna platí zákaz nočního vycházení a shromažďování na veřejných prostranstvích. Současně je závěrem zprávy konstatováno, že Ministerstvo zahraničních věcí ČR aktuální politickou a bezpečnostní situaci v Tunisku nijak nereflektuje, tudíž informace v ní uvedené působí spíše do počtu, přičemž nevypovídají ani o nijak zvlášť přesvědčivě panující pozitivní bezpečnostní situaci v zemi.
17. Žalovaný v napadeném rozhodnutí k zařazení Tuniska na seznam bezpečných zemí původu uvedl, že *„Tunisko je mezinárodními organizacemi hodnoceno jako demokratická země s celou škálou občanských a politických práv. Ochrana proti pronásledování nebo špatnému zacházení je v Tunisku garantována ústavou a dalšími právními normami, ve kterých je zakotven i systém opravných prostředků proti porušování těchto práv a svobod. V Tunisku nedochází systematicky a soustavně k pronásledování podle č. 9 Směrnice Evropského parlamentu a rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011, k mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení, a i když stav v oblasti dodržování lidských práv není zcela bezproblémový, problémy se objevují v oblastech, které se jmenovaného nijak netýkají, jako např. práv žen či sexuálních menšin. Ačkoliv v tuniském právním řádu existuje institut trestu smrti a v roce 2015 došlo k jeho rozšíření na případy znásilnění a terorismu, od roku 1991 nebyla vykonána žádná poprava. Tunisko přistoupilo k základním úmluvám v oblasti lidských práv a základních svobod a těsně spolupracuje s EU v oblastech demokratických reforem, migrace a ekonomické spolupráce. Bez omezování státními úřady v zemi působí široká škála domácích i mezinárodních lidskoprávních organizací, které zveřejňují svá zjištění. Organizace Freedom House ve své zprávě „Svoboda ve světě 2020“ přiřazuje Tunisku, stejně jako v předcházejícím roce, status „svobodný“. Tunisko splňuje základní demokratické principy v souladu s kritérii pro zařazení na seznam bezpečných zemí původu. V napadeném rozhodnutí či ve zprávě Tunisko – Hodnocení Tuniska jako bezpečné země původu, stav červenec*

2020 se nicméně soud nedovídá nic o stavu policie a bezpečnostních složek, způsobu jejich fungování, jejich efektivitě a dostupnosti poskytování ochrany.

18. Podstatný nedostatek spatřuje soud s ohledem na důvody, které žalobce vedly k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, právě v naprosté absenci posouzení otázky rozsahu poskytované ochrany proti pronásledování a špatnému zacházení složkami policie a bezpečnostních složek.
19. Žalobce uvedl, že se obává o svůj život ze strany strýce a bratranců, s nimiž měl spor, který vyústil ve fyzické napadení jednoho z bratranců žalobcem a následnému (údajnému) trestnímu stíhání. Žalobce také naznačil, že zneprátená část rodiny má více peněz a mají kontakty na úřadě, a proto se situace neuklidní. Je-li původcem pronásledování nebo vážné újmy soukromá osoba, obecně platí, že se žadatel musí obrátit se žádostí o pomoc nejprve na vnitrostátní orgány v zemi původu, pokud není zjevné, že tyto orgány nechtějí či nemohou poskytnout účinnou ochranu (srov. usnesení NSS ze dne 4. 2. 2021, č. j. 6 Azs 168/2020-50). Soud musí dát za pravdu žalobci, že podklady pro rozhodnutí založené ve správním spise, které by měly odůvodňovat zařazení Tuniska na seznam bezpečných zemí původu, nedokazují, že tuniské vnitrostátní orgány jsou ve smyslu čl. 7 odst. 1 in fine kvalifikační směrnice ochotny a schopny poskytovat účinnou ochranu proti pronásledování nebo vážné újmě pramenící ze strany soukromého subjektu. Žalobce by v prvé řadě potřeboval právě ochranu ze strany policie. Zpráva Tunisko – Hodnocení Tuniska jako bezpečné země původu, stav červenec 2020 nicméně o policii, resp. o bezpečnostních složkách uvádí prakticky jedinou informaci: *„Civilní úřady udržují kontrolu nad bezpečnostními složkami“*. K eventuálnímu navazujícímu soudnímu řízení poté uvádí tolik, že *„Ochrana proti pronásledování nebo špatnému zacházení je v Tunisku garantována ústavou a dalšími právními normami, ve kterých je zakotven i systém opravných prostředků proti porušování těchto práv a svobod. Nicméně soudní moc není zcela nezávislá a její reforma probíhá pomaleji než politické změny.“* Současně se zpráva zmiňuje i o trestu smrti, ačkoliv od roku 1991 nebyl žádný vykonán.
20. Shromážděné zprávy se nevěnují otázce, zda policie efektivně šetří případy a chrání práva občanů a nedochází často ke svévoli či výraznému ovlivňování činnosti těchto složek třetími osobami.
21. Ze zpráv není jasné, do jaké míry v Tunisku funguje účinný právní systém, který by odhaloval, stíhal a trestal jednání, která představují pronásledování nebo špatné zacházení ze strany soukromých subjektů. K opravným prostředkům zpráva Tunisko – Hodnocení Tuniska jako bezpečné země původu, stav červenec 2020 zmiňuje jen to, že *„Ochrana proti pronásledování nebo špatnému zacházení je v Tunisku garantována ústavou a dalšími právními normami, ve kterých je zakotven i systém opravných prostředků proti porušování těchto práv a svobod. Nicméně soudní moc není zcela nezávislá její a reforma probíhá pomaleji než politické reformy.“* Není ale jasné, jaký mají občané Tuniska přístup k této ochraně a zda se na ni mohou obrátit přímo, ani zda se jedná o orgán, který dokáže poskytovat účinnou ochranu před pronásledováním či vážnou újmu hrozící ze strany nestátních původců či jakým způsobem řízení probíhá, tj. zda v průběhu jeho řízení je žalobci umožněno využívat účinně obranné prostředky.
22. Žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl, že *„bez omezování státními úřady v zemi působí široká škála domácích i mezinárodních lidskoprávních organizací, které zveřejňují svá zjištění.“* Ochrana ze strany lidskoprávních organizací však při posuzování dostupnosti vnitřní ochrany nehraje roli. Poskytovatelem ochrany vůči újmě hrozící ze strany nestátních původců musí být pouze stát, případně organizace, která kontroluje stát nebo podstatnou

část jeho území. Nemůže jím ale být nezisková organizace (viz rozsudek NSS ze dne 27. 10. 2011, č. j. 6 Azs 22/2011-108). Působení lidskoprávních organizací není relevantním podkladem pro závěr, že Tunisko je pro žalobce bezpečnou zemí v případě hrozby újmy ze strany soukromé osoby. Stejně stručně se k uvedenému vyjadřuje i zpráva „Tunisko – Hodnocení Tuniska jako bezpečné země původu, stav červenec 2020“, která bez bližšího pouze uvádí, že „Široká škála domácích i mezinárodních skupin pro lidská práva zkoumala a zveřejňovala své závěry o případech lidských práv bez omezení vlády.“ Tato tvrzení jsou však bezobsažná, neboť z nich nevyplyvá žádný závěr o popisovaném stavu.

23. V Tunisku tedy nelze přesvědčivě na základě shromážděných materiálů vyloučit pronásledování nebo vážnou újmu pramenící ze strany soukromého subjektu. Není postaveno na jisto, zda se lze efektivně domáhat ochrany před soukromými subjekty u bezpečnostních složek a policie, což odporuje jak § 2 odst. 1 písm. k) bod 1 zákona o azylu.
24. Zařazení Tuniska na seznam bezpečných zemí na základě zprávy *Tunisko – Hodnocení Tuniska jako bezpečné země původu, stav červenec 2020* a zprávy *Aktuální politická a bezpečnostní situace v zemi, srpen 2021*, tak nepředstavují zjištěný stav věci způsobem, který neodporuje přímo účinným požadavkům Přílohy I procedurální směrnice a § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu.
25. Co se týče žalobcem tvrzených problémů v oblasti lidských práv, ty připouští i žalovaný v napadeném rozhodnutí, nicméně dále se s nimi nevypořádává, neboť dle jeho tvrzení se žalobce netýkají. Ačkoliv lze souhlasit s tvrzením žalovaného, že se tyto problémy skutečně žalobce netýkají, jejich samotná existence však může způsobit, že Tunisko nelze považovat za bezpečnou zemi původu, a proto je žalovaný povinen se s nimi vypořádat, a tyto pochybnosti rozptýlit. K problémům v oblasti dodržování výše uvedených lidských práv se vyjadřuje i zpráva „Tunisko – Hodnocení Tuniska jako bezpečné země původu, stav červenec 2020“, která v tomto směru obsahuje konstatování, že stav dodržování lidských práv není zcela bezproblémový, nicméně vzápětí tato svá zjištění rozvádí tak, že „Země byla v některých lidskoprávních oblastech kritizována za nedostatečnou ochranu zejména v souvislostech s pokračujícím bojem proti terorismu a v oblasti práv žen; rovněž práva sexuální menšin nejsou v tuniské legislativě dostatečně chráněna proti násilí na základě sexuální orientace a genderové identity; trestní zákoník kriminalizuje sex osob stejného pohlaví.“ Na základě uvedeného přesto soud považuje zjištěný stav v tomto směru za dostačující, neboť jednak, jak žalovaný uvedl, Tunisko je Mezinárodními organizacemi hodnoceno jako demokratická země s celou škálou občanských a politických práv, což dokládá i výčet Tuniskem ratifikovaných mezinárodních smluv a úmluv, stejně jako garantovaná ochrana před pronásledováním a špatným zacházením tuniskou ústavou. Současně ani z tvrzení obsažených ve zprávě nelze dospět k závěru, že by k nějakému pronásledování docházelo, zpráva v tomto ohledu poukazuje „pouze“ na nedostatečnou ochranu, nikoliv na žádnou. Obecně lze tedy tvrdit, že v Tunisku nedochází k pronásledování z výše popsaných důvodů ze strany státních orgánů. Pro tyto závěry si žalovaný obstaral dostatek materiálů, avšak vyjma té problematiky, již zmiňuje soud výše, tedy případů, kdy dochází k takovému jednání ze strany soukromého subjektu, tak jako v případě tvrzeném žalobcem.
26. Současně není ani možné usoudit, zda v Tunisku nedochází k navracení do zemí, kde uprchlíkům hrozilo nebezpečí, což odporuje písm. c) Přílohy I procedurální směrnice. Co se týče požadavku na systém účinných opravných prostředků [§ 2 odst. 1 písm. k) bod 3 věta druhá zákona o azylu a písm. d) Přílohy I procedurální směrnice], ze shromážděných zpráv nelze posoudit, nakolik tento systém v Tunisku funguje. Z písm. c) Přílohy I

procedurální směrnice plyne, že při zvažování, zda je určitá země bezpečnou zemí původu, je třeba také posoudit, zda dodržuje zásadu nenavracení podle Ženevské úmluvy. Ze zprávy „Tunisko – Hodnocení Tuniska jako bezpečné země původu, stav červenec 2020“ ovšem jednoznačně nevyplývá, že by tento požadavek byl naplněn, když zpráva obsahuje toliko bez dalšího upřesnění lakonické konstatování, že *„Požadavek dodržování zásady nenavracení je více méně dodržován.“* Z uvedené informace poté nelze dovodit, zda v případě, kdy orgány činné v trestním řízení rozhodnou o návratu, existují legální opravné prostředky. Z uvedeného tak není zřejmé, zda Tunisko zásadu nenavracení podle Ženevské úmluvy dodržuje, či slovy žalovaného – spíše dodržuje nebo nedodržuje.

27. Určitou zemi tedy lze považovat ve vztahu ke konkrétnímu žadateli za bezpečnou zemi původu, pouze pokud k jejímu označení za bezpečnou došlo v souladu s podmínkami stanovenými procedurální směrnici a zákonem o azylu. Až v případě splnění této podmínky lze použít § 16 odst. 2 o azylu a jím předvídanou vyvratitelnou domněnku bezpečnosti země původu. Předpoklady označení za bezpečnou zemi původu však Tunisko v této věci prozatím nesplnilo. Věcné informace obsažené na celkem 4 stranách zpráv založených ve správním spise, svým obsahem neumožňují jednoznačně určit, zda figurování Tuniska na seznamu bezpečných zemí je oprávněné. Z toho důvodu v této věci nemělo použití konceptu bezpečné země původu potřebnou oporu a žalovaný tudíž nemohl žádost žalobce zamítnout jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu.
28. S ohledem na výše uvedené vady napadeného rozhodnutí se soud nezabýval dalšími žalobními námitkami žalobce, neboť jejich přezkum není v tuto chvíli z důvodu daného pochybení žalovaného možný.
29. Nad rámec uvedeného soud upozorňuje, že uvedené závěry nepředjímají úspěch žalobce ve věci řízení o jeho žádosti, nýbrž slouží k tomu, aby žalovaný odstranil nedostatky, které brání rozhodnutí o žádosti žalobce dle § 16 zákona o azylu. V případě, kdy se žalovanému tyto nedostatky podaří úspěšně odstranit, nebrání nic tomu, aby bylo ve věci rozhodnuto stejným způsobem, tj. dle § 16 zákona o azylu.
30. Vzhledem ke všem zjištěným skutečnostem soudu nezbylo, než napadené rozhodnutí zrušit a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení ve smyslu § 78 odst. 1 ve spojení s § 78 odst. 4 s.ř.s., a to pro vady uvedené v § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s. (výrok I. rozsudku). Důvody pro zrušení napadeného rozhodnutí soud spatřuje v nedostatečně zjištěném stavu věci, kdy žalovaný nedostatečným způsobem prokázal, zda lze Tunisko považovat za bezpečnou zemi původu. Ve smyslu § 78 odst. 5 s.ř.s. zavazuje soud žalovaného svým názorem k tomu, aby v případě, kdy bude i nadále trvat na posouzení a rozhodnutí o žádosti žalobce jako zjevně nedůvodné dle § 16 zákona o azylu, shromáždil a doplnil informace o zemi původu žalobce způsobem, který odstraní výše vytýkané nedostatky napadeného rozhodnutí. Především tak bude nutné shromáždit aktuální informace o Tunisku a jeho bezpečnosti, které odpovídají výše uvedeným požadavkům Přílohy I. procedurální směrnice a zákona o azylu. V opačném případě, kdy žalovaný takové informace nedokáže zajistit, či jejich obsah nebude v souladu s podmínkami pro uznání Tuniska jako bezpečné země původu, posoudí žádost žalobce ve standardním řízení podle § 12 až § 14b zákona o azylu.

VI.

Náklady řízení

31. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 věta první s. ř. s., kdy by na

náhradu nákladů řízení měl právo žalobce, jenž měl ve věci plný úspěch. Žalobci však žádné náklady řízení nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly, ani nepožadoval jakoukoli jejich náhradu, proto nebyla náhrada nákladů žádnému z účastníků řízení přiznána.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat do dvou týdnů po jeho doručení kasační stížnost. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň 16. prosince 2021

Mgr. Jaroslava Křivánková v.r.
samosoudkyně